



Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2025

Marking Scheme

Danish

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

Annotations used in marking

Symbol	Name	Use
	Tick	Correct element
	H wavy (error)	Error
	V wavy (additional page)	Additional page (at bottom of page)
MMS	Modified Marking Scheme	To identify a Reasonable Accommodations script

Retteskema Dansk 2025

Opgave I

(maksimum 30 point)

1.

- a) Forklar betydningen af ordet **"søvnvaner"** som det bruges i teksten.

Enhver rimelig forklaring (e.g. "rutiner og vaner, en person har omkring deres søvn, herunder søvnbesvær.")

- b) Forklar betydningen af ordet **"eksponere"** som det bruges i teksten.

Enhver rimelig forklaring (e.g. "at udsætte nogen for fare eller anden ubehagelig påvirkning.")

- c) Forklar betydningen af ordet **"videndeling"** som det bruges i teksten.

Enhver rimelig forklaring (e.g. "det at viden og information deles med andre ofte ved hjælp af it-systemer.")

- d) Forklar betydningen af ordet **"generationskløft"** som det bruges i teksten.

Enhver rimelig forklaring (e.g. "modsætningsforhold mellem den ældre og den yngre generation med hensyn til holdninger og interesser.")

- e) Forklar betydningen af ordet **"formynderisk"** som det bruges i teksten.

Enhver rimelig forklaring (e.g. "tilsidesættelse af nogens ret til at træffe selvstændige beslutninger ud fra en bedrevidende mening om hvad der er i vedkommendes interesse.")

(maks. 5 × 1 point)

2. "Børn og unge har i dagens Danmark europæisk rekord i det, man kan kalde rekreativ skærmbrug med et gennemsnitligt forbrug på 35 timer ugentligt."

Hvad er de negative konsekvenser ved dette forbrug ifølge teksten?

(maks. 5 point)

Dette forbrug har både negative fysiske og psykiske konsekvenser for børn og unge, herunder stigende inaktivitet. Under 25 procent af unge mellem 11-15 år lever op til sundhedsstyrelsens anbefalinger for fysisk aktivitet, fordi de bruger tiden på sociale medier, computerspil og YouTube. Manglende fysisk-social kontakt er også en negativ konsekvens. Under 13 procent af 15-årige ses regelmæssigt fysisk efter skole. De unges søvnvaner bliver også påvirket. De sover en time mindre og er præget af dårligere søvnkvalitet med langt flere opvågninger. Dette resulterer i, at børn og unge mistrives og har svært ved at finde retning og mening i deres tilværelse.

3. "Med den digitale udvikling er menneskers tid og opmærksomhed blevet et middel til at opfylde økonomiske målsætninger."

Forklar, hvordan techindustrien tjener penge på digitaliseringen ifølge teksten, og forklar hvorfor denne udvikling er problematisk.

(maks. 5 point)

Techindustrien er kommerciel. Den består af en række store aktieselskaber, der ser mennesket som et objekt, hvorfra viden bliver tappet og solgt med det eneste formål at sikre en øget økonomisk omsætning. Techindustrien forsøger derfor at fastholde brugerne længst muligt på lige præcis deres platform for at tjene så mange penge som muligt. Denne udvikling er problematisk, fordi techindustrien derved ikke tager hensyn til menneskers eksistentielle og livsvigtige behov, herunder værdier som familier, som samfund og som mennesker. Deres rolle er ikke at opdrage børnene til at blive moralske mennesker og udvikle deres sociale kompetencer. Tværtimod eksponerer de børn og unge for skadeligt indhold blot med det formål at fastholde dem på deres platform.

4. "Vi har sågar hørt argumenter som, at forældre og fagpersoner ikke skal være bagstræberiske, og at problemerne vil forsvinde, hvis blot de voksne interesserer sig for, hvad børnene laver digitalt."

Er du enig i disse argumenter? (Hvorfor / hvorfor ikke?)

(maks. 5 point)

Der er en udbredt holdning om, at ungdommen er digital. Forældre og fagpersoner skal ikke være for formynderiske og sætte begrænsninger for de unges brug af digitale platforme, fordi de er en naturlig del af ungdomskulturen i dag. Det er nok bare at vise interesse for, hvad børnene laver digitalt, så vil problemerne forsvinde. Voksne, der begrænser børnenes og de unges brug af digitale platforme, betragtes som bagstræberiske, fordi de viser modstand mod udviklingen. De vil bevare forholdene, som de kender fra deres egen ungdom, hvor man havde et mindre skærmforbrug og var mere sammen fysisk. De romantiserer måske deres barndoms- og ungdomstid og ønsker måske en lignende barndom og ungdom for deres egne børn. Mange moderne forældre forstår, at ungdomskulturen er anderledes i dag, end da de selv var unge, og derfor må de respektere de nye spilleregler. Faren ved denne holdning er, at mange moderne forældre har således ikke indset, at de derved lader techindustrien få kontrol over børns og unges liv, hvilket kan ende i mistrivsel, og at de får svært ved at finde retning og mening i deres tilværelse.

5. Tekstens forfattere har en ide om "at skabe et trivselsfremmende miljø med plads til meningsfulde aktiviteter i tæt kontakt med de mennesker, der har betydning."

Forklar deres ide, og forklar, hvordan de ønsker, at ideen skal blive realiseret.

(maks. 5 point)

Ideen med at skabe et trivselsfremmende miljø indebærer, at man skaber en modkultur til den nuværende digitalisering, hvor børn og unge igen bruger mere tid sammen med deres forældre og venner samt at dyrke sport og hobbyer, som f.eks. boldspil og ridning, hvor de igen kommer tættere på naturen. Børn og unge har et stort behov for at være sammen med

venner og familie fysisk, som giver dem mere fysisk og psykisk overskud til bl.a. at fordybe sig i skolearbejdet, og de vil opleve et mere fyldestgørende og meningsfuldt liv. Hvis denne ide skal realiseres, kræver det at forældre og politikere tager ansvar for at hjælpe børn og unge ud af de digitale platformes greb. Techindustrien skal kontrolleres og reguleres, således at børn og unge ikke længere er overladt til sig selv i en ulige kamp mod de profitjagende virksomheder.

6. "Vi ønsker, at politikerne skal turde at regulere en techindustri, som er ude af kontrol."

Diskuter, om det overhovedet er muligt for politikerne at regulere techindustrien.
(Begrund dit svar)

(maks. 5 point)

Det er vanskeligt at regulere techindustrien, der i dag er mere magtfulde end nogensinde før, hvilket bl.a. ses i USA, hvor der er et tydeligt samarbejde mellem statsmagten og store amerikanske techvirksomheder. Et andet problem er manglende politisk vilje, idet mange politikere enten ikke forstår problemet eller ignorerer det. Lovgivningen beskytter allerede børn og unge mod andre vanedannende og skadelige produkter såsom tobak, alkohol og gambling, og derfor bør digitale stimulanser, der manipulerer unge brugeres adfærd, underlægges samme restriktioner, f.eks. ved at forbyde det i skolerne og lave en aldersbegrænsning på 18 år. Det kan være dog være svært at håndhæve, fordi der er mange mulige smuthuller, når det handler om udenlandske digitale platforme, der ikke har deres adresse i Europa.

Opgave II

(maksimum 30 point)

"Vi har tilladt en digital kultur, hvis mest iøjefaldende konsekvens er, at børn og unge mistrives og har svært ved at finde retning og mening i deres tilværelse."

Skriv en kommentar på 100-150 ord, hvor du diskuterer synspunktet.

Tekstens forfattere etablerer en årsagssammenhæng mellem forældregenerationens manglende ansvarstagen og passivet mht. techindustriens indflydelse og børn og unges mistrivsel, som kan ende i eksistentielle kriser. Vi har brug for en generel holdningsændring, hvor det ikke længere betragtes som en rettighed at være på digitale platforme uden begrænsninger og reguleringer. De voksne skal tage ansvar og beskytte børnene mod digitale stimulanser. Undersøgelser viser, at børn og unge i dag har svært ved at finde venner, og flere føler sig ensomme, fordi de mangler de nødvendige sociale kompetencer. Mobning, herunder digital mobning, er også blevet et større problem. Vi ser også en stor fremgang i psykiske diagnoser, som angst, ADHD og selvskadeligt adfærd, som måske også kan kobles til børn og unges stigende skærmbrug. Mange unge og børn bliver ofte udsat for voldsomt indhold på digitale platforme, herunder vold, som kan være psykisk skadeligt. Derudover bombarderes de af billeder af perfekte mennesker på de sociale medier, som de spejler sig i, som kan udløse eksistentielle kriser, hvis de ikke kan leve op til perfektionsidealet. Tiktok og Youtube har afløst fjernsynet og giver de unge en endeløs strøm af korte videoer, der er tilpasset deres interesser, hvilket er med til at holde dem fanget af deres skærm.

Opgave III

(maksimum 40 point)

Skriv et essay på minimum 300 ord om ét af disse to emner, hvor du overvejer argumenter for og imod.

- "Brugen af mobiltelefoner i skolen skal forbydes."

Eller:

- Troels Kløvedal (dansk forfatter): "Lykke er når ens forventninger svarer til virkeligheden."

Et essay på min. 300 ord om et af følgende emner: "Brugen af mobiltelefoner i skolen skal forbydes." og "Lykke er når ens forventninger svarer til virkeligheden."

Essayet skal være velskrevet, relevant i forhold til sit emne, med sammenhængende organisation af tanker, klarhed i dispositionen og rimeligt flydende sprog. Essayet skal indeholde relevante abstrakte og filosofiske refleksioner, rationel argumentation samt en fokuseret konklusion.

I et essay om "Brugen af mobiltelefoner i skolen skal forbydes." kan man reflektere over fordelene og ulemperne ved brugen af mobiltelefoner i skolen. Fordelene kunne være at stress, afhængighed og cybermobning mindskes. Elevernes fællesskab styrkes i frikvartererne, og de fokuserer mere på undervisningen. Men på den anden side er digitalisering et grundvilkår i vores samfund, og derfor skal skolen følge med resten af verdenen. Eleverne skal således lære at leve og agere i en digital verden, og mobiltelefoner skal derfor integreres mere i undervisningen for at styrke elevernes digitale kompetencer.

I et essay om "Lykke er når ens forventninger svarer til virkeligheden." kan man reflektere over relevante temaer og problemstillinger, f.eks. den moderne perfektionskulturs høje forventninger til sig selv og andre, som kan udløse eksistentielle kriser, hvis forventningerne ikke indfries. Men kan man overhovedet skrue ned for forventningerne? Skal man ikke turde drømme store drømme, hvis man vil have succes i livet?

